

**Kokowski, Andrzej / Reszczyńska,
Agnieszka / Roman, Edyta**

**Badania ratownicze na
wielokulturowym stanowisku nr 1 w
Drażgowie (kolonii), woj. lubelskie**

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 95-97

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANDRZEJ KOKOWSKI, AGNIESZKA RESZCZYŃSKA, EDYTA ROMAN

BADANIA RATOWNICZE NA WIELOKULTUROWYM STANOWISKU NR 1 W DRAŻGOWIE (KOLONII), WOJ. LUBELSKIE

Na stanowisku nr 1 w Drażgowie (Kolonia) prowadzono po raz pierwszy badania ratownicze w latach 1988-1989. Po nich nastąpiła sześciolatna przerwa, spowodowana przede wszystkim niedoborami finansowymi. Uzyskane w trakcie tych prac materiały zostały już częściowo opublikowane. Opracowanie grobów z młodszego okresu przedrzymskiego z pierwszego sezonu badań, jak również znalezisk z przypadkowych odkryć ukazało się w 1991 roku (A. Kokowski 1991, s. 25-45). Opublikowano też sprawozdania z badań w poszczególnych sezonach (A. Kokowski, C. Machul, J. Rogatko 1988; F. Castagne, A. Kokowski 1989), a w niniejszym tomie znajdują się materiały z ocalałej części wczesnośredniowiecznego cmentarzyska (E. i A. Kokowscy 1997). W opracowaniu finalnym są materiały z wczesnośredniowiecznej osady oraz pozostałe groby z okresu przedrzymskiego i rzymskiego.

W trakcie badań powierzchniowych AZP prowadzonych w kwietniu 1996 roku (A. Kokowski 1997), stwierdzono postępującą dewastację stanowiska, we wszystkich jego częściach, przy tym za całkowicie już zniszczoną należy uznać jego część południową. We wschodnim profilu wybierzyska piasku stwierdzono natomiast obecność dwóch obiektów, w tym jeden z całą pewnością z okresu przedrzymskiego lub rzymskiego. Po inspekcji stanowiska dokonanej przez Służby Konserwatorskie PSOZ z Lublina zdecydowano o konieczności przeprowadzenia badań ratowniczych w części wschodniej i południowo-zachodniej stanowiska, gdzie istniała jeszcze szansa uchwycenia dalszych obiektów z okresów przedrzymskiego i rzymskiego.

Prace ratownicze prowadzono we wrześniu 1996 roku. Wyznaczono dwa wykopy, z których jeden przylegał do wschodniej krawędzi wybierzyska na długości 50 m i objął powierzchnię około 200 m², drugi natomiast o długości 21 m i powierzchni około 150 m² objął trójkąt pomiędzy miedzą pola uprawnego przylegającego do nieużytku z piaskownią a południowo-zachodnią krawędzią wybierzyska. Już w trakcie badań, na polu sąsiadującym z ostatnim z wykopów zauważono ślad po naruszonym głęboką orką obiekcie. Założono w tym miejscu wykop o powierzchni 5 m², w którym zlokalizowano grób jamowy.

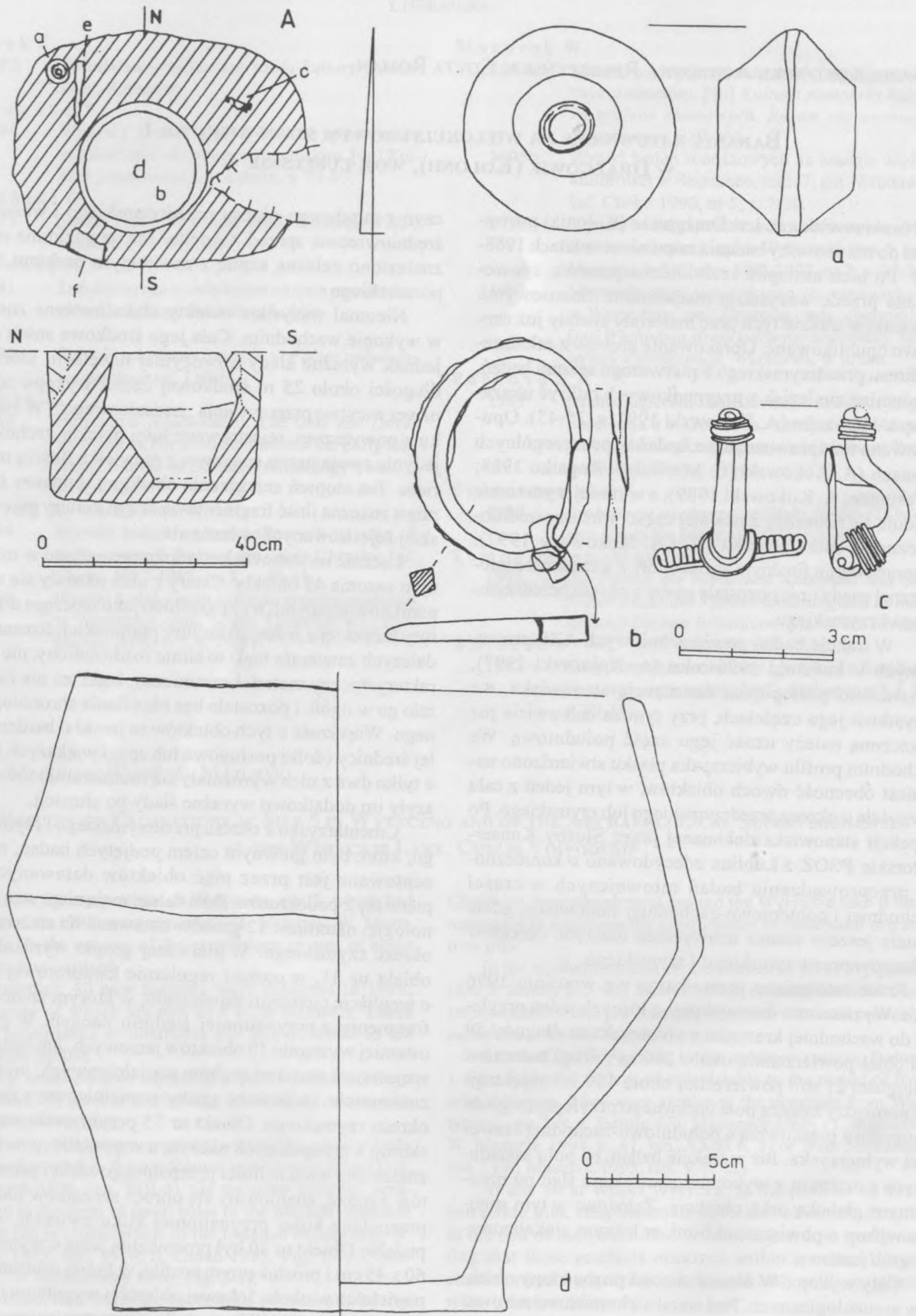
Cały wykop SW okazał się być pozbawiony obiektów archeologicznych. Pod warstwą humusu rejestrowano jedynie pojedyncze fragmenty naczyń, głównie kultury pomorskiej. Nielicznie wystąpiły też fragmenty na-

czyń z młodszego okresu przedrzymskiego i wczesnośredniowieczne sprzed X wieku. Już na poziomie calca znaleziono żelazną szpilę z zawiniętym uszkiem typu pomorskiego.

Nieomal wszystkie obiekty zlokalizowane zostały w wykopie wschodnim. Cała jego środkowa strefa nosi jednak wyraźne ślady nowożytniej niwelacji, która na długości około 25 m środkowej części wykopu zdjęła nawet warstwę przemywania „nadcalcowego”. W związku z powyższym, rejestrowane tutaj obiekty zachowały jedynie swoje partie spągowe, z niewielką ilością materiału. Ten stopień zniszczenia obiektów tłumaczy natomiast znaczną ilość fragmentów naczyń kultury przeworskiej rejestrowanych w humusie.

Łącznie na stanowisku zadokumentowano w minionym sezonie 43 obiekty. Cztery z nich okazały się wkopami nowożytnymi, trzy określono jako należące do kultury łużyckiej a jeden do kultury pomorskiej. Szesnaście dalszych zawierało bądź to silnie rozdrobniony, nie charakterystyczny materiał ceramiczny, bądź też nie zawierało go w ogóle i pozostało bez określenia chronologicznego. Większość z tych obiektów to jamki o bardzo małej średnicy (dołki postłupowe lub spągi większych jam), a tylko dwa z nich wyróżniały się rozmiarami i towarzyszyły im dodatkowo wyraźne ślady po słupach.

Cmentarzysko z okresu przedrzymskiego i rzymskiego, które było głównym celem podjętych badań, reprezentowane jest przez pięć obiektów datowanych na pierwszy z podokresów. Dwa dalsze mają niepewną chronologię, natomiast 12 grobów datowano na starszą fazę okresu rzymskiego. W pierwszej grupie wyróżnia się obiekt nr 31, w postaci regularnie kwadratowej jamy o węgliście ciemnym zapelnieniu, w którym znaleziono fragmenty z przynajmniej siedmiu naczyń. W grupie ostatniej wystąpiło 10 obiektów jamowych, lub będących spągowymi partiami grobów popielnicowych, oraz dwa znakomicie zachowane groby popielnicowe z fazy B₂ okresu rzymskiego. Obiekt nr 35 przykrywała warstwa skorup z przepalonych naczyń, a w popielnicy, w której znaleziono wielkie ilości przepalonego szkła i przedmiotów z brązu, znajdowały się oprócz szczątków ludzkich przepalone kości przynajmniej kilku zwierząt, w tym ptaków. Obiekt nr 30 był prostokątną jamą o wymiarach 60 x 45 cm i prostokątnym profilu, w której centrum stała popielnica w około 3/4 swej objętości wypełniona kośćmi (ryc. 1A). W NW narożniku jamy znaleziono przęślik i przepaloną kość zwierzęcą. Przy ścianie SW, na



Ryc. 1. Drażgów (Kolonia), stan. 1. Plan stropu i profil obiektu nr 30 (A) oraz jego inwentarz: a,d - glina, b - żelazo, c - brąz.

samym dnie jamy leżał duży fragment naczynia, natomiast w części NE, w połowie zapełnienia jamy grobowej - fibula. Inwentarz grobu stanowiły: słabo profilowana popielnica dwustożkowa (ryc. 1: d) typu G-5 wg M. Stasiak (1994, s. 50), znaleziona w popielnicy jednodelna sprzączka z półkolistą, kwadratową w przekroju ramą (ryc. 1: b) typu D-1 R. Madydy-Legutko (1986, s. 24-26); dwustożkowy przęślik z poziomo ściętymi biegunami (ryc. 1: a), zbliżony do wzoru „niskich dwustożkowych” wg A. Kokowskiego (1995, s. 16) oraz fibula z dwoma grzebykami (ryc. 1: c), zbliżona do typu Almgren V-110. Zespół należy datować na rozwiniętą część fazy B₂ okresu rzymskiego.

W wyniku przeprowadzonych badań upoważnieni jesteśmy do sformułowania następujących wniosków. Istnieje szansa uchwycenia jeszcze kilku, skrajnie położonych grobów cmentarzyska kultury przeworskiej, zarówno po wschodniej jak i po zachodniej stronie wybrzeża. Ramy chronologiczne tego obiektu mieszczą się w fazach od A₂ młodszego okresu przedrzymskiego po B₂/C₁ okresu rzymskiego. Najprawdopodobniej roz-

wijało się ono z kierunku zachodniego ku wschodniemu. Południowa część obiektu uległa najpewniej całkowitemu zniszczeniu. Sądząc po rozplanowaniu grobów, cmentarzysko liczyło po osi E-W więcej niż 60 m długości, natomiast po osi N-S około 35 m szerokości. Było to więc jedno z największych w południowo-wschodniej Polsce cmentarzysk kultury przeworskiej. Z racji obecności materiałów zarówno z młodszego okresu przedrzymskiego, jak i starszej części okresu rzymskiego porównywalne jest ono jedynie z liczącą bez mała 100 grobów nekropolią badaną w latach pięćdziesiątych w miejscowości Masów (J. Gurba 1954; 1958), leżącą również po północnej stronie Wieprza.

Godny uwagi jest fakt ogromnej frekwencji materiału nowożytnego w humusie, gdzie zarejestrowano kilka tysięcy fragmentów naczyń nowożytnych, którym towarzyszyły ułamki ceramiki ze zniszczonych grobów kultury przeworskiej. Świadczy to, iż po fazie niwelacji części wyniesienia mogło się tutaj znajdować wysypisko śmieci, które z całą pewnością nie funkcjonowało już jednak w okresie powojennym.

LITERATURA

- | | | | | | |
|--------------------------|------|---|------------------------------------|--|--|
| Castagne F., Kokowski A. | 1989 | Dalsze badania ratownicze w Drażgowie stan. 1, gm. Ułęż, woj. lubelskie, Spr. UMCS, s. 32-34. | 1995 | <i>Grupa masłomecka, z badań nad przemianami kultury Gotów w młodszym okresie rzymskim</i> , Lublin. | |
| Gurba J. | 1954 | Cmentarzysko lateńsko-rzymskie w Masowie, pow. Garwolin, badane w 1953 roku, WA, t. 20, s. 303. | 1997 | Sprawozdanie z badań na obszarze AZP 70-77, AZP, t. 1, Warszawa, w druku. | |
| | 1958 | Grób wojownika z późnego okresu lateńskiego z Masowa w pow. garwolińskim, PArch., t. 20, s. 326-331. | Kokowski A., Machul C., Rogatko J. | 1988 | Drażgów Kolonia, gm. Ułęż, woj. lubelskie, stan. 1, Spr. UMCS, s. 11-13. |
| Kokowscy E. i A. | 1997 | Wczesnośredniowieczne cmentarzysko rzędowe z miejscowości Drażgów (stan. 1), gm. Ułęż, woj. lubelskie, w tym tomie. | Madyda-Legutko R. | 1986 | Die Gürtelschnallen der Römischer Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum, BAR IS 360. |
| Kokowski A. | 1991 | <i>Lubelszczyzna w młodszym okresie przedrzymskim i w okresie rzymskim</i> , Lublin. | Stasiak M. | 1994 | Ceramika z cmentarzyska kultury przeworskiej w Opoce, [w:] <i>Kultura przeworska</i> , t. 2, s. 5-165. |

ANDRZEJ KOKOWSKI, AGNIESZKA RESZCZYŃSKA, EDYTA ROMAN

RESCUE EXCAVATIONS AT A MULTICULTURAL SITE 1 IN DRAŻGÓW (KOLONIA), LUBLIN VOIVODSHIP

After the field seasons 1988-1989 the rescue excavations were resumed at a severely destroyed site at Drażgów. Some 360 sq. m of the site on the eastern and western sides of the sand-pit were examined. In the western part only one cremation grave was found, while in the eastern part, 43 features were recorded. Of the latter, 3 represent the Lusatian culture, 1 belongs to the Pomeranian culture, and 18 were determined

as graves (highly destroyed) from the Przeworsk culture of the Pre-Roman and Roman periods. Of the most interesting graves one should mention a pit grave from phase A2 and 2 urn graves from phase B2. The two phases delimit the period of functioning of the cemetery which measured 60 m (E-W) and 35 m (N-S). Thus, this cemetery belongs to the greatest sepulchral sites of the Przeworsk culture in eastern Poland.